

תמורות בעולם מותמר: חזון ואידאולוגיה ביהדות הרפורמית פרופ' קימי קפלן

שיעור 1: מחשבים מסלול - יהודים תובעים רפורמות

הרב יצחק בצרי, תוכנית פרשת השבוע, ערוץ 10

הציבור הרפורמי פשוט עושה שואה לעם ישראל... אחרי השואה היינו 12 מיליון יהודים ונשארו 12 מיליון... למה? בעקבות ההתנהגות הזאת, ההתנהלות הזאת של ההתבוללות.

העיתונאי יצחק טסלר, בתוך: עינב שיף, "כאן שונאים בכיף", ידיעות אחרונות, 29.4.14, עמ' 26
אין שום מקום להשוואה בין ההתבוללות לבין השואה... זה כמו להשוות בין סרטן לבין ציפורן חודרנית. שניהם סוגים של מחלה, נו מה לעשות?

דויד פרידלנדר בתגובה לישראל יעקבסון, 1808, בתוך: מיכאל מאיר, בין מסורת לקדמה: תולדות התנועה הרפורמית ביהדות (מרכז זלמן שזר, תש"ן), עמ' 61
או שנפקיד את שיקום המבנה בידי בנאים מוכשרים ונועזים, בעלי סמכות, או שנשאיר את הכל בידי הזמן ונרשה לבניין, שעמודיו מתפוררים וכל חלקיו רקובים, להפוך לעיי חרבות.

שיעור 2: "האגודה הרפורמית של בני ישראל", צ'רלסטון, דרום קרוליינה

בתוך: מיכאל מאיר, בין מסורת לקדמה: תולדות התנועה הרפורמית ביהדות (מרכז זלמן שזר, תש"ן), עמ' 264-268

- הסיבה הגדולה של רבים מן האסונות שנחתו לעתים קרובות כל כך על האנושות נעוצה בקיום עיוור של חוקי הפולחן, תוך הזנחת רוחה החיונית של הדת הנגלית הגלומה בתורה ובנביאים.
- במקום תחיית המתים דובר על הישארות הנפש.
- מעמד של התגלות... לעשרת הדיברות בלבד.
- אמון בכל בני אנוש.
- אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך הוא לבדו גואלם של כל בניו.
- [אמריקה היא] ארץ ההבטחה שדובר בה בכתבי הקודש הקדומים שלנו.
- [שחרור היהדות] מטקסים זרים ולא-נאותים; הסרת האשפה מקרבה.
- אמת המידה שעל פיה מכריעים אנו אם ראוי לקיים פולחנים וטקסים איננה קדמותם, כי אם הלימותם, תועלתם הכללית, ישימותם המיוחדת לעידן ולארץ שבהם חיים אנו, לרגשותיהם, תחושותיהם ודעותיהם של אמריקאים.
- מקבלת אני טבעת זו, אות לקשר הנישואין.

שיעור 3: 1846-1844: ועידות הרבנים בגרמניה

בתוך: צבי ברס, ועידות הרבנים בגרמניה בשנים 1844-1846 (מרכז דינור, תשמ"ו), עמ' 62-65

- בימינו יש לשים לב בעיקר לכך, שקדושת השבת תובא לתודעה בצורה חיה יותר על-ידי חגיגה נעלה ציבורית ועל-ידי קידום קדושת השבת בבתים.
- במקרה שהפסקת העיסוק המקצועי מסכנת את הקיום הכלכלי, מותר המשך העיסוק על-ידי מי שאינו-יהודי בשבת.
- במקום שקיימת סכנת נפשות או חשש לסכנה כזאת, לאדם בעצמו או לאחרים, ליהודים או לשאינם-יהודים, מותר לעשות הכל למניעתה ואף מצוה לעשות.
- החומרה המוגזמת של המצוות הקיימות לשמירת שבת מזיקות לה. על כן אין היא רואה כמחייבים את כל אותם הסייגים המוגזמים שנועדו להשיג מנוחה של בטלה גמורה.
- התקנות לקולא שנעשו על-ידי מורים קדומים, אבל בצורות הדומות להערמות, כמו עירובי חצרות ועירובי תחומין, אינם יכולים להתקבל על ידיו, והם גם מיותרים – בנסיעות קצרות שלא לעסקים.
- יום טוב שני של גלויות – יום ב' וח' של פסח, יום ב' של שבועות, ראש-השנה וסוכות ושמיני עצרת – אין להם עוד מקום בימינו לפי התעודות הדתיות שלנו, אבל יום טוב שני של ראש-השנה ראוי להתחשבות מיוחדת.
- גם איסור חמץ ביום כ"ב בניסן (ח' של פסח) אינו מחייב.
- המנהג שלא לאכול קטניות בפסח, לרבות אורז, הוא נטול בסיס ואין לקיימו.
- הוועידה מכריזה שמנהגי האבלות הבאים שהתפתחו ממנהגים יהודיים קדומים איבדו משמעותם ותוקפם הדתי והם מנוגדים לרגשותינו הדתיים ועל כן יש לבטלם: הקריעה, גידול השער, הישיבה על הקרקע, אי-נעילת הנעליים, ובוודאי המנהגים שכבר חלפו כמעט – איסור הרחצה ואיסור ברכת החברים.
- האשה חייבת במצוות שהזמן גרמן, עד כמה שיש למצוות אלה בשבילנו עוד רוח וחיים; האשה חייבת לקיים כל החובות כלפי הילדים באותה מידה כמו האיש; לא תהיה לאב – ולא לבעל – הזכות להפר נדרה של הבת הבוגרת ושל האשה; תושמט מן התפילה הברכה 'שלא עשני אשה', המיוסדת על הקיפוח הדתי של האשה; האשה תחויב מנעוריה להשתתף בלימודי הדת ובתפילה בציבור, ובזו האחרונה גם תימנה למניין העשרה; האשה, כמו האיש, נחשבת לבוגרת מגיל שלוש-עשרה.

שיעור 4: 1885-1869: מפילדלפיה לפיטסבורג

בתוך: מיכאל מאיר, בין מסורת לקדמה: תולדות התנועה הרפורמית ביהדות (מרכז זלמן שזר, תש"ן), עמ' 295, 447-448

1. הייעוד המשיחי של עם ישראל איננו שיבת ציון אלא איחוד כלל האנושות.
2. חורבן בית שני לא היה עונש על חטאי ישראל כי אם ראשית שליחותו הכוהנית של העם.
3. לא הקרבנות רצויים לפני הקדוש ברוך הוא, כי אם הדבקות הפנימית וההתקדשות.
4. האבחנות בין הכוהנים בני אהרון לבין ישראל סתם שוב אין להן תוקף.
5. בחירת ישראל ראויה בדגש על יעדיה האוניברסאליים ועל אהבת האל לכל ברואיו.
6. האמונה בתחיית המתים חייבת לפנות את מקומה לרעיון הישארות הנפש.
7. אף שטיפוח העברית עדיין בגדר חובה קדושה, יש להחליף את שפת האבות בשפת המדינה, שהיא לבדה מובנת לרוב המכריע של בני הקהילות היהודיות.

בתוך: מיכאל מאיר, בין מסורת לקדמה: תולדות התנועה הרפורמית ביהדות (מרכז זלמן שזר, תש"ן), עמ' 295, 447-448

1. אנו סבורים שהגילויים המודרניים של המחקר המדעי בתחומי הטבע וההיסטוריה אינם נוגדים את משנת היהדות, באשר המקרא משקף את הדעות הפרימיטיביות של זמנו הוא, ועוטף מדי פעם את תפיסתו בעניין ההשגחה האלוהית והצדק כלפי האדם בסיפורי נסים... אנו מבינים את היהדות כדת מתקדמת, המתאמצת תמיד לתאם את עצמה להנחות היסוד של התבונה.
2. אנו רואים בחוקים שחקק משה שיטה להכשיר את העם היהודי לקראת שליחותו במהלך חייו הלאומיים בארץ ישראל, והיום מקבלים אנו על עצמנו את החוקים המוסריים בלבד, ורואים אנו טעם בהמשך קיומם של אותם טקסים, ושלהם בלבד, אשר יש בהם כדי לרומם ולקדש את חיינו; אך דוחים אנו את כל החוקים והטקסים אשר אינם תואמים את השקפותיה והליכותיה של התרבות המודרנית.
3. אנו סבורים שכל החוקים שחקקו משה והרבנים שאחריו אשר עניינם מאכלות אסורים, טומאה וטהרה ומלבוש נוצרו בפרקי זמן ובהשפעת רעיונות שהם זרים לחלוטין לרמתנו הנפשית והרוחנית היום. חוקים אלה אינם מטביעים על היהודי בן זמננו רוח של טהרה כוהנית. קיומם בימינו אנו עלול יותר לשים מכשול להתרוממות רוחנית מודרנית ולא לקדמה.
4. לא עוד רואים אנו בעצמנו לאום, כי אם עדה דתית, ולפיכך אין אנו מצפים לא לשיבה לארץ ישראל, לא לחידוש עבודת הקורבנות בידי בני אהרון, ולא לחידוש אי אלה מן החוקים שעניינם המדינה היהודית.

שיעור 5: 1936-1976: מקולומבוס לסן פרנסיסקו

בתוך: מיכאל מאיר, בין מסורת לקדמה: תולדות התנועה הרפורמית ביהדות (מרכז זלמן שזר, תש"ן), עמ' 449-457

1. היהדות היא החוויה ההיסטורית-הדתית של העם היהודי... היהדות מקדמת בברכה כל אמת, אם הכתובה בדפי כתבי הקודש ואם המתגלה בפיענוח סודות הטבע. גילויי המדע החדשים, אם גם דוחקים הם את ההשקפות המדעיות המיושנות שביסוד ספרותנו הקדושה, אינם נוגדים את רוחה הפנימית של הדת.
2. בשיקומה של ארץ-ישראל, הארץ שנתקדשה על ידי זכרונות ותקוות, רואים אנו תקווה לחיים מחודשים לרבים מאחינו. אנו מצהירים כי מחובתם של כלל היהודים לסייע בניויה כמולדת יהודית, בכך שיתאמצו להופכה לא למקלט לנידחים בלבד כי אם גם למרכז של תרבות יהודית וחיי רוח.
3. היהדות שואפת לכונן חברה צודקת על ידי יישום משנתה במשטר הכלכלי... היא שואפת לחיסולם של הדיכוי והסבל מעשי ידי האדם, של העוני והדלות, של העריצות והעבדות, של אי-השוויון והדעות הקדומות בחברה, של שנאה ושל ריב ומדון.
4. התפילה היא קולה של הדת, לשונן של האמונה והשאיפה... חייבים אנו לטפח את הנוהג המסורתי של דבקות לאלוהים באמצעות התפילה, הן בבית והן בבית הכנסת... תובעת היהדות כאורח חיים את שימורם של השבת, החגים והימים הנוראים, את החזקתם ופיתוחם של אותם מנהגים, סמלים וטקסים שיש בהם כדי לרומם את הנפש.

בתוך: מיכאל מאיר, בין מסורת לקדמה: תולדות התנועה הרפורמית ביהדות (מרכז זלמן שזר, תש"ן), עמ' 449-457

1. אין ספק, הרבה השתנה במאה השנים שעברו... באה השואה וניפצה לרסיסים את האופטימיות קלת הדעת שלנו בכל הנוגע לאנושות והתקדמותה הבלתי-נמנעת. באה מדינת ישראל והעלתה באמצעות הישגיה הרבים, את הבנתנו את היהודים כעם לפסגות חדשות של שאיפות ומסירות. האיומים הנרחבים על חירות האדם, הבעיות הנובעות מהתפוצצות המדע החדש ומהגידול המתמיד בעוצמת הטכנולוגיות, והריקנות הרוחנית... כל אלה לימדונו לסמוך פחות על ערכי החברה הסובבת אותנו ולהדגיש אותם ערכים במשנת היהדות שתוקפם עומד לעד.
2. התורה היא תוצאת היחסים בין האלוהים לבין העם היהודי... לימודה הוא צו דתי וביצועה הוא דרכנו העיקרית להשיג קדושה.

3. היהדות מדגישה את המעשה יותר מאשר את האמונה כביטוי הראשוני של החיים הדתיים... כינון בית יהודי שמוקדו מסירות משפחתית; לימוד לאורך כל החיים; תפילה ביחיד ובציבור; קיום מצוות יומיומי; שמירת השבת והמועדים; חגיגת האירועים העיקריים במחזור החיים; מעורבות בפעולות בית הכנסת והקהילה.

4. אנו זכינו לחיות בתקופה בלתי-רגילה, תקופה שבה הוקמה הממלכה היהודית השלישית במולדתו העתיקה של עמנו. אנו קשורים לארץ ההיא ולמדינת ישראל שנולדה בה מחדש בקשרים דתיים ואתניים עד אין ספור... יש לנו חלק ואחריות גם יחד בבניין מדינת ישראל, בהבטחת בטחונה ובייצוב דמותה היהודית. אנו מעודדים את העלייה לארץ לאלה המבקשים למצוא הגשמה עצמית מרבית למען ציון. אנו תובעים שליהדות הרפורמית תינתן לגיטימציה ללא תנאי במדינת ישראל. בה בשעה שאנו רואים במדינת ישראל גורם חיוני לרווחת העם היהודי בכל מקום, חוזרים אנו ומצהירים על ציווי מסורתנו לכוון קהילות יהודיות חזקות בכל מקומות מושבותינו. אפשר לחיות חיים יהודיים אמיתיים בכל ארץ: כל קהילה תפתח את אופיה המיוחד ותעמוד על אחריותה היהודית.